

33

DR. MED. J. VILMS

# SUGUHAIGUSED JA ALKOHOL



<sup>S</sup>SONAVARA KIRJASTUS TARTUS 1924

**Dr. med. J. Wilms.**

---

# Suguhaigused ja alkohol.

Lühike ülevaade alkoholi osa üle suguhaiguste  
laialilagunemises, nende mõjus tervise peale ja  
arstimises.

**Sotsiaalpatoloogiline vaatlus.**



Inv. Nr. 1240

Rel. A 733



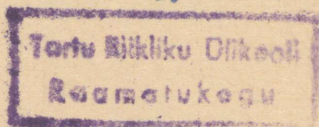
---

Sõnavara kirjastus, Tartus, 1924.



Eesti Karskusliidu väljaanne nr. 122.

2



102018

## Sisukord.

|                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Sissejuhatus . . . . .                                                                | 5  |
| 1. Alkoholi kaudne mõju suguhaiguste levimises .                                      | 7  |
| 2. Alkoholi osa kuritegevuses suguhaiguste puhul                                      | 14 |
| 3. Alkohol ja suguhaiguste nakatus . . . . .                                          | 17 |
| 4. Alkoholi mõju suguhaiguste arstimiskäigus . .                                      | 21 |
| 5. Alkoholi mõju järeltuleva soo peale pärivuse<br>kaudu suguhaiguste puhul . . . . . | 30 |
| 6. Kokkuvõte . . . . .                                                                | 36 |
| Lõppsõna . . . . .                                                                    | 38 |
| Tarvitud kirjandus . . . . .                                                          | 40 |



## Sissejuhatus.

Alkohol, kui mõjuv tegur rahvaste ajaloos, nende majanduslikus ja kultuurilises elus, on end samuti allakiskuva vahendina maksma pannud seltskonna kõlblises ilmas. Igapäevaste elukogemuste järele teab igaüks, et alkohol on tähtsaks teguriks avalikuil korrarikkumistel, kisklemistel, tapmistel ja röövimistel. See selgub iseäranis selgelt statistika ülevaadetest. On avalik tõsiasi, et alaline joodik on harilikult halb perekonna isa ja halb abielumees. Sest alkoholi joomise tung eeldab eneses selle joomise võimalusi, viimased aga joogikohti, kus on harilikult ühendud kõik kõlblust allakiskuvad tegurid: korrarikkumine, kahtlane seltskond, lõbunaisterahvad jne. Kõik see ühes alkoholi mõjuga oma ette — aitab kaasa inimese kõlblisele langemisele, kui isik mitte küllalt tahtevõimu ja selget arusaamist ei oma teda ümbritsevaist hädaohtudest.

Üheks sarnaseks hädaohuks, mis alkohol väljaksutab erakorterites, restoraanides, kabareedes, varieteedes ja teistes kõrtsides on sugutungi üleliigsed erutused. Alkoholi iseäraliste omaduste tõttu allub inimene joomisel enam-vähem rohkem oma tungidelle, kui karske. Halb kõbliline tasapind aga ümbruses viib joojat pahatihti vastu suguhai-gustele!

Käesoleva töö ülesanne on alkoholi ja suguhai-guste vahekorda jälgida. Esmalt püüame tähelepanna alkoholi kaudset mõju suguhaiguste levi-



mises, <sup>1)</sup> lõpuks aga otsekohest alkoholi osa suguhaiguste peale. Mõlemad osad — otsekohesed ja kaudsed mõjud — on alkoholil suguhaiguste puhul suured; nad on palju suuremad, tähtsamad ja mõjuvamad, kui seda harilikult arvatakse.

Et Eesti kirjanduses sarnane pikem töö puudub pakub eesolev kirjutus esimese katse anda ülevaade käesoleva küsimuse üle.

---

<sup>1)</sup> Levima — laiali lagunema; levitama — laiali laotama.

## 1. Alkoholi kaudne mõju suguhaiguste levimises.

Sugutung on inimesse loodusest istutud. Vana tuttav lause: nälg ja armastus liigutavad ilma — tõendab meile sedasama. Algloomuliku omadustena võtavad need kaks inimese vaimlist tungi suure osa inimese hingest oma alla.

Meid huvitab käesoleval puhul ainult sugutung.

Kui rääkida alkoholi mõjust suguhaiguste puhul, siis algame siin tema mõjust kaudsete tegurite läbi. Need oleksid asjaolud, mis juures alkohol suguhaiguste levimisele kaudselt kaasaaitab, nagu suguline erutus, tutvus, kahtlased lõbustused, kõlbline langus, prostitutsioon jne. Kõigis neis mainitud ja m. sellesarnaseis asjus mängib alkohol praeguses kultuurilises ilmas mujal ja ka meil määratu suurt osa.

Lähtekohaks sarnasele suurele mõjule on alkoholi, kui kergelt uimastava keemilise aine, iseäralised omadused.

Teatavasti suudab juba alkoholi väikene osa inimese suure peaju teatavaid keskkohi halvata, mis on rea teaduslike katsete varal tõendud. (Väiksed peensused pole meil siin mitte tähtsad meeletuletada). Alkoholi suure mõju saladus ei seisa aga mitte üksi selles, et ta üldse kergelt uimastab, vaid, et ta kõigepealt ainult teatavaid kohti suures peajas halvab ja nimelt tagasihoidvaid keskkohi. (Poulson 1.).

Et peaaaju keskohad, mis inimese liigutusi, mõt-teavaldusi, kõnet jne. tagasihoiavad, tähendab — kontrolleerivad, halvatud saavad, siis muutub hari-likult inimene seeläbi palju jutukamaks kui muidu. Karske inimene valdab oma sõnade üle, — ta mõt-leb enne järele ja siis ütleb või teeb midagi. Joo-nud inimesel puudub suuremalt jaolt järelkaalumine. Sarnase peaaaju kontrolli puudumisel muutubki ini-mene alkoholi võtmisel elavamaks, lahtisemaks, avalikumaks kui seni. On üldiselt tuntud, et iga joobnud inimene kõigile sõber tahab olla. Joobnud olles ei valita palju tutvusi, sest puudub tagasihoi-dev ja arvustav mõte.

Teine alkoholi omadus, mis meile siinpuhul tähtis eraldi mainida — on võime väsimusetunnet halvata, kuna tõepoolest joobnud inimese liigutused ja jõud väiksemad on. Lihtsateks liigutusteks, käi-miseks, kõnelemiseks, kätega liigutamiseks jne. jätkub aga loomulikult igal inimesel alati palju jõudu, mis väsimuse tunde kadumisel annab enese-tunde nagu oldaks jõuküllane, elav ja värске.

Igas korralikus inimeses on enam-vähem roh-kesti olemas tungi parema ja väärtuslisema järele. Kes ei tahaks, näit., omale ilusat ja hääd maja, üli-konda, seltskonda jne? Kes ei tahaks samuti omale ilusat, tervet ja hääd eluseltsilist — naist või meest? Kui elu kellegile kibedust on toonud, jäävad sarna-sed ilusad unistused igaleühele ometigi alles. Kui keegi langenud on võib ta kord ikkagi jälle tõusta.

Mis sünnib aga alkoholi ilmumisel, eluvõitluses kibedustega aga ka hääde unistustega vallatud inimhingedega? Mõistuse tagasihoidev hääl halva-takse, inimene muutub vähenõudlikuks, lepib hal-vaga ja ei käi selle parema tulukese sihis — mis põleb igauhe hinges!



Suguhaiguste mõttes on tagajärg kaudselt see, et alkohol võimaldab sõbraliku vahettegemata läbikäimise ühelt poolt täitsa kõlbliselt alaväärtuslise ja teiselt poolt hää või osalt rikutud elemendi vahel. Viimane — parem osa — unustab oma tagasihoidlikkuse, sagedasti isegi vastikuse tunde, mis harilikult korraliku kodaniku südames avaliku mehe või naisterahva vastu leidub. Alkohol edendab halba tutvust, see on halba kodust ja sõbralist vahekorda ja läbikäimist.

Igapäevases elus on üldiselt teada, et alkohol seltskonnas keelepaelad lahti päästab ja kõiki üksteisega koduseks teeb. Vahekord meeste ja naisterahvaste vahel muutud samuti intiimsemaks. Muidu tõsised ja tagasihoidlikud mehed muutuvad lõbu-naisterahvastega väga lähedaseks. Selle suure tutvunemise ja sõbralikkuse vahekorrale seltsib juure aga veel üks moment, mis alkoholi küsimuses üldse ja suguhaiguste suhtes eraldi on üks tähtsamatest:

Alkohol äritab sugutungi.

VIII. rahvusvahelisel alkoholismivastasel kongressil (Wienis 1901.) kirjeldab Forel, kuulus suguelu tundja, teadusemees ja karsklane, alkoholi mõju sugutungi peale järgmiselt: „Kõige esimese alkoholi mõjumise astmes on tähelepanav äritus üldse, iseäranis aga sugutungi oma. Veidi hiljem väheneb see. Kuid alkoholil on omadus peaju tegevust halvata ja rikkuda ning hingelist tagasihoidmist aususe, kohusetunde, mõistuse, arvamiste ja mälestuste suhtes kaotada, nii et tungide tagasihoidva keskkoha halvatus läbi kord äratud ja ergutud sugutung, millel on iseenesest omaduseks kuni rahuldamiseni kasvada, — suure joomise puhul kõrgel määral alles on. Kui aga joobnud olek nii võrd



suureks muutub, et liigutused halvatud saavad, halvatakse ka sugutung ja suguline jõud“ (Wulffen 2).

Omas raamatus suguelu küsimuse üle kirjutab Forel (5) samuti sugutungi äritava alkoholi mõju üle: nii olla joomise puhul „kõige enne sugutungi äritus, kõikide moraalseste ja mõistusliste tagasihoidvate asjaolude kadumine, millele kaasas käib ettevõtlikkuse suurenemine.“

Suur suguelu küsimuse tundja Bloch (4) kirjutab omas raamatus järgmist: „Alkoholi mõju sugulise instinkti ja hingeelu peale on väga iseäralik. Õlu ehk viin, võetud väga väiksel määral, kutsub kahtlemata ühes üldise hingelise äritusega ka ellu enam-vähem tugeva sugulise erutuse. Veel suurema joomise puhul kestab suguline äritus kauem, kui hingeline, mis varsti halvatakse tagasihoidvate keskkochtade mõju kaotamisega. Selles mitte ühesarnases alkoholi mõjus sugulise tunde ja hingeliste protsesside peale, peitubki minu arvates, tõsine alkoholi joovastuste hädaoht.... (minu harvendus), nii, et inimene kergesti suguliste meelituste ohvriks langeb.“

Moll (3) vaatab asja peale natukene teisiti. Ta leiab, et mitte alati alkohol suguliselt ei ärita, mis pärast inimesi võiks kahte ossa jagada. Kuid põhimõtteliselt ei salga ka tema eelpool mainitud alkoholi äritavat mõju sugutungi peale.

Kuid isegi sarnasel korral, kui alkohol suguliselt kedagi ei äritaks, siis ometi halvab ta iga inimese mõistust ja kontrollitunnet. See tõttu on meestel võimalik noori ja vanemaid naisterahvaid uimastatult kergesti oma himude ohvriks muuta. Sellepärast on naisterahvastel ka väikeste alkoholi hulkade joomine meeste seltskonnas väga kardetav.

„Meelitajaile, vaheltsobitajaile, avalikkudele naisterahvastele jne. on alkoholi kirjeldud iseäraline mõju sugutungi peale hästi teada ja nad püüavad ka seda tarvitada. Alkoholi tarvitakse selle eesmärgiga mitte ainult joogikohtades naisteenijatega, avalikkudes majades jne., vaid ka uulitsanaised eelistavad omi ohvrid oodata restoraanide eel pärast õhtusööke, jahti pidades just joobnud meeste peale. Nii oli Berliinis 1890. a. rahvusvahelise arstide kongressi puhul linna-raatuses pidu, kus joodi läbi 15.382 pudelit viina, 22 hektoliiterid õlut ja 30 pudelit konjakit — 4000 inimese poolt: nagu kärbsed raibe ümber, nii seisis kari uulitsanaisi raatuse ees, kes leidsid raatusest väljatulevates võorastes omale rikkalikku saaki“ (Bloch 4).

On avalik tõsiasi, et üleliigsed sugulised läbielamised, lõbumajadesse ja mujale sõidud sünnivad harilikult ja pahatihti just keskööl, kus pidudel tublisti joodud, või joogikohtis auru alla satutud. „Ja seepärast tähendab tõusev alkoholi tarvitamine samuti edaspidist suguhaiguste laialilagunemist,“ hoiatab sel puhul Bloch.

Nõnda siis loob alkohol inimese teatavas mõttes nagu ümber: ta vabastab tema tagasihoidlikkusest, arvustavatest ja tagasihoidvatest vaadetest, muudab inimese sellega elavaks, jutukaks ja kõigega sõbraliseks, äritab sugutungi ja tõstab inimese ettevõtlikkust — kõik see kokku loob mehe ja naise vahekorres pinna kergemale sugulisele ühendusele, kui see muidu võimalik oleks.

Toetades sellele teadusliselt ja igapäevases elus äraproovitud tõsiasjale, on kultuurilises elus palju inimesi ja asutusi, mis seda asjaolu oma huvides ära kasutavad!

Maal külades, kus elu liigub veel vana rada, on alkoholi kaudne mõju suguhaiguste laialilagune-

mises õige väikene, kuid seda suurem on ta suur-  
linnades. Praeguse kultuurilise ilma lõbutsejad,  
elumehed ja aja surnuks lööjad ei mõista omale  
lõbutsemist ilma viina ja patuse kehalise armastu-  
seta üldse ettekujutada. Viin on nende seas suures  
lugupidamises, mida piltlikult tõendab see, et ava-  
likud naised kõik suured joojad on. Näit., oli Bres-  
laus 34,7% avalikke naisterahvaid alalisi joodikuid,  
rääkimata väiksemast joomisest (Wulffen 2). Sugu-  
line lõbu, kui püha looduse and, on muudetud prae-  
guse aja seltskondlikes elus üleilma sõna tõsisel  
mõttes turukaubaks kindlate hindade, pakkumise  
ja nõudmisega! Meie ajal on nooril inimesil kom-  
beks saanud mitte mehele minna ega naist võtta,  
ka siis mitte kui seks pole mingit tõsist majandus-  
list ega vanaduslist takistust. Meieaja lõbu-  
kultuur ei eelda tõsist perekonna elu ega laste-  
rikkust, ei eelda võitlust rahva arvu ja tuleviku  
eest. Vähe on neid, kes seda tõsiselt võtavad.  
Palju kergem, mugavam ja mõistlikum leitakse ole-  
vat käia pidudel, kontsertidel, istuda ahtra naistena  
ja meestena kohvikus ja perekondlistel koosviibi-  
mistel; armastakse käia riides elegandilt kõige  
uuema moe järele — kõik peab olema uus ja kallis!  
Kes oleks siis valmis seda vabat poissmehe põlve,  
kus saadakse hääd palka ja on palju vabadust, va-  
hetama abielu raskuste vastu, kus sagedasti peab  
loobuma lõbudest ja esimese järgu köögist, ülikon-  
nast ja, võib olla, tutvustest!? Meie aja lõbukultuur  
on meie inimesed ära kihvtitanud ja tuimaks tei-  
nud! Meie aja lõbukultuur on perekondliste ide-  
aalide surm!

Sarnases lõbukultuurilises õhkkonnas ilmubki  
alkohol oma täies hiilguses. Ilma temata poleks  
lõbustamine täielik. Ainult tema kaudu vabaneb  
inimene täielikult päevamuredest, valutundest ja



väsimusest. Loomulik sugutung aga ilmub juure ning nii on need kaks tegurit — suguhimu ja alkohol — praeguse lõbukultuuri kaks kõige vägevamat esitajat!

Ja kus nõudmine on — seal ilmub ka pakku mine. Lõbukultuuri teenistuses, kus teenitakse sugutungi ja viina, on igas linnas palju asutusi. Algades restoraanidest, alkoholiga puhvetitest, kabinettidega joogikohtadest, võerastemajadest, varieteedest, kabareedest, numbritest ja lõpetades mõnede saunade ja avalikkude majadega — igal pool on tihe side viina ja naise vahel. Naiskelnerid, naisteenijad, ettekandjad jne. on viisakaks ettekäändeks kõlvatule elule. Halva lõbukultuuri harastajad ei kohtu tagasi noortele neidudelle salaja viina limonaadi või õlle sisse kallamast, ei kohku neid täisjootmast, et pärast seda kergemini võrgutada. Ehk viisakad seltskonna preilid ja daamid ei kohku oma enese kulul alkoholiga noorimehi jootmast, et neid omale võita, pahatihti suguhaigusi sel puhul edasi andes!

Labase lõbukultuuri, viina, kõlblise languse, sugulise tungi ning suguhaiguste vahel on sellega väga tihe side. See on nii tihe, et ühteteisest on võimata lahutada. Võidelda suguhaiguste vastu — tähendab ka võidelda alkoholiga!

## 2. Alkoholi osa kuritegevuses suguhaiguste puhul.

Alkoholi osa suguhaiguste levimises ei lõpe mitte lihtsa kaasaitaja ja teetasandajana olude loomises, kus suguhaigused saavad enam-vähem loomulikult edasikantud, vaid tema osa on ka suur sugueluliste kuritegevuse juhtumiste puhul, mida käsikäes suguhaigustega siinpuhul veidi puudutame. Lähemalt sellejuures peatada, viiks meid ainest liiga kõrvale.

Alkoholi uimastava ja sugutungi erutava mõjuga ongi seletatav, et alkoholi kuritegevuse juhtumistest on Bär'i järele 66—77% — suguelu kuritöid (Wulffen).

On kõigile teada, et joodikud uulitsail lärmitsevad, roppusi räägivad ja teevad. Inimene muutub enam-vähem loomaks. Harilik häbelikkus — ka teise soo vastu kaob. Kõik see võib viia kuni vägivallatarvitusteni, kuritarvitamisteni, kõlblusvastastele tegudele lastega, naistega, suguliste tegutsemisteni oma sooga ja loomadega, suguosade näitamisteni teistele jne. jne. Sarnased teod toimuvad sagedasti n. n. alkoholi uimastushoogude ajal nii krooniliste kui ka teiste joodikute läbi.

Joomahulluse puhul tuleb väga tihti sugulisi ettekujutusi ja võimatuid pilta, kus juures abielus-olevail oma mehe või naise kohta sagedasti kahtlustavad pildid ilmuvad. Sarnaste alaliste joodikute juures kannatab kõige pealt perekond. Harilikult saab naine vägivalda all kannatada. Küll haiglase

armukadeduse, küll mehe haiglase himude ja tujude läbi.

Alkoholi uimastushoogude mõjul ongi seletatav, et sugulised kuritööd just alkoholi tarvitamise läbi tekkivad. Et harilikult laupäeviti ja pühapäeviti palju joodakse, siis on ka neil päevil suguliste kuritööde arvu tõusmist märgata.

Nii oli Löffleri järele (Wulffen 2.) sugulisi kuritöid:

|             |   |      |
|-------------|---|------|
| pühapäeval  | — | 289, |
| esmaspäeval | — | 190, |
| teisipäeval | — | 128, |
| kolmapäeval | — | 100, |
| neljapäeval | — | 86,  |
| reedel      | — | 110, |
| laupäeval   | — | 128. |

Sarnane suguliste kuritööde tõus laupäeval ja pühapäeval seatakse harilikult vahekorda, alkoholi, olgugi, et siin ka teisi tegurisi on, mis samas sihis mõjuvad, kuid mis alati raske kindlaks teha.

Siin puhul jõuamegi alkoholist tingitud suguliste kuritegevuste ja suguhaiguste vahekorra juure.

Kui harilik alkoholi joovastus kaasa aitab veel rikkumata ja süütute noortemeeste ja neidude sugulisele langemisele — mis siis sarnastest meestest ja naistest rääkida, kes lõbusalt elada tahavad, nagu see meie ajal nii laialt moes? Peab olema kõlblikult hästi kasvatud ja tagasihoidlik, kui oma suguhaigust ainult enesele pead ja iga hinna eest püüad terveks saada. Ometi leidub väga palju noorimehi ja naisi, kes teades, et nad ise haiged on, omale siiski sugulist läbikäimist lubavad, teisi meelega haigeks tehes, toimetades seda ükskõiksusest või koguni meelega kättemaksmise tagamõttes enese kannatuste eest! Lõbunaisterahvale on see vähe-



malt arusaadav, kui ta petab, töötades et ta terve on — sest elamiseks peab ta raha ju teenima! Aga mis sunnib üht harilikku noortmeest või neidu sarnaselt toimetama? Siin on paise, mida põeb praeguse aja paljude inimeste südametunnistus!

Alkoholi osa saab siin iseäranis selgeks, sest harilikult on need inimesed ka suured lõbutsejad, naistekütid ja joojad. Kui alkoholi tarvitamine ja kõlbline langus kaua on kestnud, siis võivad siia seltsida eelmainitud sugulise kuritegevuse kõik alad: lastetarvitamine, vägistamine jne.

Sarnane sugueluline ebaloomulikkus on kaasa aitanud ühes alkoholiga suguhaiguste laialilagunemisele ka homoseksualistide (oma soo armastajate) seas, mis teatavasti on seaduse poolt karistatav. Siin leiame suguhaigusi isegi pärasooles ja suus, mis kohtade abil omasoo-armastajate meeste vaheline suguline läbikäimine tihti toimetakse (Bloch 4)!

### 3. Alkohol ja suguhaiguste nakatus.<sup>1)</sup>

Peale kaudsete mõjude, millest oli eelpool jutt, on alkoholil palju otsekohesem mõju suguhaiguste levimises. Nimelt selles, et alkoholi joovastuses suguhaigused palju kergemini külge hakkavad kui muidu!

Kuidas sünnib see?

Eelpool kõnelesime sellest, et alkohol sugutungi otsekõhe ja kaudselt tõstab, kuid tähendasime ka, et rohkema joomise puhul see kaduma hakkab. For el (5) kirjutab sel puhul: „Ehk siin küll (alkoholi joovastuse puhul) on tegu tugeva esialgse sugulise äritusega, kuid lähemal uurimisel ei saa isegi alguses tähelepanemata jätta sugulise tegevuse ja iseäranis tundeliste ärituste pikendamist. Suguliikme sirgumine läbikäimisel ei tule joobnud olekus mitte ruttu; sellejuures laseb end oodata samuti külastustunne (orgasm) ja seemnevoolus. Mida enam juuakse, seda suurem suguline võimetus, mis ei luba mitte nii kiiresti sugulist läbikäimist toimetada, kui kaines olekus.“

Inimene, kes joobnud on, vajab palju enam aega suguliseks läbikäimiseks, kui kaine,“ ütleb sel puhul ka Bloch. Ja selles kauemaajalises kokkupuutumises peitubki hädadoht.

Teatavasti on suguhaiguse pisielukad suguorganites siin-seal laiali. Kui haigus oma teravuse

---

<sup>1)</sup> Külgehakkamine.

kaotab, siis pesitsevad nad enam-vähem kohati ja mitte enam igalpool. Kui nüüd suguline läbikäimine kestab võrdlemisi kaua, siis on loomulikult tervetel meestel (ja ka naistel) palju enam võimalusi pisielukaid külge saada, sest et üksikusi haigetest kohtadest pisielukad õerumise teel välja pigistakse, laiali hõerutakse ning need külgehakata saavad, mis muidu kaines olekus, kus suguline akt ruttu sünnib — alati mitte ei pruugi juhtuda.

Kuritõbe (süfilise) puhul seltsib siia veel üks asjaolu: Teatavasti nakatub<sup>1)</sup> kuritõbi siis külge, kui ta pisielukad sisse tungivad — see peab, järjekult, katki olema. Mida kauem läbikäimine, see on õerumine, kestab, seda enam võimalusi on suguliigete limanahku vigastada. Joomise puhul toimetatakse sugulist läbikäimist aga väga tihti mitte ettevaatlikult, vaid isegi metsikult.

Peale sugulise akti ajalise pikendamise, on alkoholil veel teine mõju suguhaiguse nakkutamises. Kui nimelt meeletuletame seda asjaolu, et alkohol inimese tagasihoidlikkust ja tähelepaneku kontrolli halvab, siis saab meile selgeks, et joobnud inimene vähendlik on.

Bloch toob sel puhul väga tüübiliku näituse.

„Abielus olev ja muidu väga tagasihoidev kõrgemajärgu ohvitser tuleb hilja öösel pärast õhtu sööki tubliste joonud olekus ohvitseride kasinost välja ning sammub kojupoole. Korraga tunneb ta, et keegi temal käealt kinni võtab. See oli avalik-naisterahvas, kes tema seisukorda nägi ja seda otsustas kasutada. Mitte midagi arusaades, ilma tahtevõimuta talutati ta naise korterisse, kus ta ilma mingi iseäralise tahtmiseta ja ilma mingisuguste ettevaatuse abinõudeta suguliselt läbi käis. Täitsa kainenedes nägi ta, et see oli vana avalik-naisterahvas, kuuludes kõige halvemate hulka!“



Peale mainitud vähenõudlikkuse, kus kokku satutakse musta ja haigete inimestega, on alkohol joovastusel veel üks külg — nimelt see, et sel puhul inimene hääs tujus ja hoos hurraa peale välja minnes ühtegi ettevaatuse abinõud (naisterahva valikus) ei tema tähele panekus ega kaitsesabinõude tarvitamises avaldada ei saa. Kaitseabinõude tarvitamine suguhaiguste vastu loetakse aga üheks väga tähtsaks teguriks suguhaiguste ärahoidmisel (Vilms 6). Ehk kui joobnud isik neid tarvitada mõtlebki, siis sünnib see tähelepaneku ja liigutuste täpsuse puudusel nii korratult, et neist mingit abi ei ole, vaid ainult kaitsmise pettepillt saavutakse, mis küll sugulisele läbikäimisele julgustab, kuid mingit kaitset ei anna. Sest kaitseabinõudest on ainult siis kasu, kui neid kaine peaga ja asjatundlikult osatakse tarvitada.

Kõigi selle alkoholi joovastuse all toimetud sugulisel ühendusel on see tagajärg, et suguhaigus kui ta olemas, pea igal juhtumisel edasi antakse, mis kainenel inimesel alati ei sünniks.

Isiklikult olen suguhaigete käest tihti lauset kuulnud: „See sündis joobnud olekus, ei mäleta, kuidas see käik oli.“ Statistilisi andmeid on siin üksikud autorid avaldanud, mis kõiki eelpool toodud alkoholi ja suguhaiguste vahekorda piltlikult tõendavad.

Forel'i järele (5) Mediz Wochenschr. 1901. nr. 16) oli tema kogutud andmetes 200 suguhaigete juhtumises 75% haigus saadud alkoholi mõjul, kus joobnud olek oli kergel kujul. Dr. Songsteini järele on alkoholi mõju all suguhaigeks jäänud 43,8% mehi ja 90% naisi (Wulffen 2).

Paldrock'i (7) järele said 26% suguhaigest oma haiguse alkoholises rõõmsas tujus trippert 60%, pehmet shankert 13% ja kuritõbe 14%,

purjus olekus — tripperit 34%, pehmet sh. 34% ja kuritõbe 36%. Kokku teeks see tripperi puhul 44%, pehm. sankeri p. — 47% ja kuritõbe puhul 50%.

Edasi räägib statistika sellest, et merimeeste seas on palju enam suguhaigusi, kui teistes ametites. Nii oli 1906/7. a. Saksa maa sõjaväes 18,7% suguhaigeid, meriväes aga 59,3<sup>0</sup>/<sub>100</sub>. 1908/9. aastal juba 60,9<sup>0</sup>/<sub>100</sub>. Dr. Müller — Hamburg seletab seda sellega, et merimehed nädala ja kuude kaupa merel viibivad, selle aja jooksul palju raha koguvad, mis maale tulles sadama kõrtsides maha juuakse ja naistega läbi prassitakse. Suguhaigused olla siin paratamata tagajärjeks! (E v a l d 9).

Nõnda näeme, et alkoholi mõju suguhaiguste levimises mitte üksi kaudselt, vaid ka otsekoheselt suur on. Ühel kui teisel juhtumisel on tema sarnaseks vahendiks, ilma milleta paljudel juhtumistel suguline läbikäimine ära jääks ehk suguhaigus edasi ei antaks. Kuid alkohol pole sellega mitte suguhaiguste põhjuseks, vaid ühkes suureks kaasaaitajaks teguriks. Alkohol on suguhaiguste teetasandaja!

#### 4. Alkoholi mõju suguhaiguste arstimiskäigus.

Alkoholi osa suguhaiguste puhul ei lõpe mitte tema kaudse osaga nende levimises ja nakkatamises, vaid tema mängib tähtsat osa ka suguhaiguses haigeolemise ajal.

Suguhaiguste all tuleb harilikult mõista kolme külgehakkavat haigust: 1) Lues (nimetakse siifilis, tahatõbi, kuritõbi ehk prantsus), 2) tripper (gonorrhoea) ja 3) pehme shanker (paise). Igaüks neist haigustest võib külgehakata ka ilma sugulise läbikäimiseta lihtsa külgepuutumise teel (suudlemine, kätega, puutumine, pesu, ühised sööginõud jne.). Venemaal on näituseks kubermange, kus suguhaigetest 90 inim. sajast on haiguse mitte-sugulisel teel saanud (Finger 15).

Kõiki suguhaigusi kutsuvad ellu isesugused piselukad, kes on igal haigusel isesugused.

L u e s'i haigusel on kolm järku. Haigus ilmub vaheaegade järele ja kestab harilikult palju aastaid. See on haigus, mis üle terve keha laiali laguneb, sisemisi organe ja sagedasti ka n ä r v i k a v a tabab.

T r i p p e r on kohalik kusetoru haigus, mis harva kogu kehasse tungib, sealt aga harilikult varsti kadudes. Ka see haigus võib omandada pikalise käigu ja vältada kuid ja aastaid läbi. Tripperit on harilikult 75% ümber kõigist suguhaigustest.



P e h m e s h a n k e r on kõige süütum suguhaigus, vältab lühemat aega ja ei jäta harilikult mingit iseäralist järelmust.

Kui eespool kõnelesime alkoholi mõjust suguhaiguste otsekohese külgehakkamise puhul, siis võime siin veel täiendavalt juure lisada, et sugulise akti pikendamine ja tähelepanemattus vastava sugupoole suhtes joobnud olekus on kõige kolme suguhaiguse nakkamise mõttes ühesuguse tähtsusega. Nakkamine sünnib harilikult paisekeste ja sealt välja nirisenud mäda läbi, mis uue terve inimese suguorgane nakatas, kust siis pisielukad terve inimese naha sisse tungivad ja haigus niiviisi alguse võib saada.

Kui rääkida alkoholi mõjust nende kolme suguhaiguse puhul, siis tuleb eestkätt küll kõnelda ainult lues'i ja tripperi haiguse käigu vahekorra-st alkoholi-ga. Pehme shankeri paise paraneb harilikult mõne nädalaga, on niivõrd kohaline ja väikese tähtsusega, et alkohol siin oma mõju harilikult avaldada ei saa, ega pole seda ka lähemalt tähele pandud. Luesi juures on küsimus juba veidi teisem. Alkoholi peamõju, kus ta iseäranis halba teeb — on tripperi haigus.

Et tripperi tegelikult võrreldes teiste suguhaigustega ka kõige enam leidub (nagu üteldud  $\frac{2}{3}$  juhtumistest) — siis lubatagu alata temaga, kui kõige tähtsamaga.

Kui tripperi tekitajad pisielukad on suguti torusse või naisterahva suguosadesse pääsenud, läheb harilikult mitu päeva mööda, enne kui haigus ilmsiks tuleb: ilmub kihelemine, sügelemine, puna ja mädajooks. Tihti tuleb aga ette, et haiguse ilmsiks tulemine viibib; mõne päeva asemel läheb õige sagedasti nädal ja enamgi mööda, enne kui haigust märgatakse. See on sarnasel korral, kui pisielukate

eluvõime on nõrk, või inimese nahakudede vastu-panek haigusele on niivõrd tugev, et pisielukad mtite ruttu sigineda ei saa. Nüüd on harilik nähtus see, et haige end terve arvates olevat juhtumisi viina joob. See mõjub aga harilikult nagu imevael — haige tunneb, et haigus on välja löönud, see tähendab, on omandanud palju teravama kuju kui senni.

Kui inimene teab enesel haiguse olevat, siis pöörab ta harilikult arsti poole, kes temale muu seas viina ja õlle joomise ära keelab. Huvitaval viisil ongi see rahva seas laialt teada, et suguhaiguse puhul viina ega õlut juua ei tohi.

Tripperi haiguse käik vältab harilikult hääl juhtumisel keskmiselt 4—8 nädalat, võib aga ka kuid ja aastaid kesta. Haiguse käigus mängib alkohol väga suurt osa.

Iga haiguse ravitsemise põhimõte seisab muu seas selles, et haigele inimesele või haigele kehaosale puhkust ja rahu võimaldakse — nii ka tripperi puhul. Tripperi haige peab hoolitsema rahuliku eluviisi eest. Ta peab püüdma iseäranis suguorganitele rahu muretseda, mis saavutakse kõige pealt vähese käimise, suguliste ärituste keelamise jne. kaudu. Muuseas keelatakse aga ka ära joomine, mis on väga äritav tegur.

Tripperi haiguskäik toimub nii, et pisielukad kusetorus, selle ilanahas ja näärmete soppides elutsedes, harilikult pikkamisi mööda limanahka tahapoole tungivad. Alkoholi joomine tripperi puhul aitab omalt poolt suuresti kaasa, et haigus „t a h a“, see on tagumisse kusetorusse, põiekaela, eesnärmesse ja munalisasse läheb (Riecke 10). Alkohol kiirendab tripperi pisielukate edasiliikumist.

Kui tripper kogu suguaparaadi juba oma alla on võtnud, ehk kui ta mõnes üksikus piiratud kohas pesitseb, siis mõjub häkiline alkoholi joomine, nagu esialgse väljalöömisegi puhul, haiguse käiku halvendavalt ja põletikku suurendavalt: ilmuvad valutunded, mäda jooks, kusi muutub sogaseks jne.

Kas tihti ei juhtu arstil, et tripperihaige, kes muidu end hoiab, seltskonnas satub sarnasesse olukorda, et joomakommete ja joomasunduse tõttu jooma peab, kui ta oma haigust avalikuks ei taha teha, sest et ta senni ikka joonud on! Sarnasel sunnitud joomisel on siis harilikult haiguse käigu pikaldasemaks ja halvemaks muutumine tagajärjeks.

Alkoholi halvendav mõju tripperi puhul on üldiselt tuntud ja tunnistud laia publikumi seas just nende kurbade tagajärgede tõttu, mis joomakommetel on tripperihaigete peale seltskondlistel koosviibimistel, pidudel jne. Nagu sellest iseäranis selgub, tuleb joomakommete ja joomasunduse vastu tõsiselt võidelda.

Kui tripperihaige juba terveks on saamas, või saanud ongi — siis on muu seas alkoholi tarvitamise puhul võimalus teada saada, kas inimene juba tõesti terveks on saanud. Kõva alkoholi tarvitamine võib haiguse uusti väljakutsuda, kui ta senni mitte tähele pandav ei olnud. Nõnda siis: Alkohol halvendab tripperi käiku ja takistab tema paranemist.

Et isegi haritud ja jõukate inimeste seas on nii palju vanaks läinud tripperi juhtumisi, kus kogu suguaparaat on põhjalikult haige olnud ja kus end terveks pole arstitud, seal on pahatihti alkoholi tarvitamine selles süüdi. Sest nii kui nii nõuab tripperi arstimine haigelt palju vaeva, raha ja närvikulu. Kui aga end veel selle juures unustakse, hoiatusi tähele ei panda ja viina juuakse, siis halvendab see



kõik haigust ja pikendab paranemist, mis haige lõpuks nii ära tüütab, et ta arstimise peale käega lööb, usu arstisse kaotab, aga oma enese vigu mitte tähele ei pane. On küll vahel tõsi, et arste on, kes haiget küllalt ei hoiata viina j. m. eest, mis haigele kahjulik, kuid see on teine küsimus.

Pikaldane tripper võib aastaid kesta, sest pisielukad, mis korralise eluviisi ja arstimise tagajärjel varsti sureksid, saavad viina joomise läbi uut jõudu. Nii läheb haigus vanaks, tungib sügavasse ja meile saab selgeks, miks tripperi läbi nii palju mehi ja naisi suguvõimetuks jääb!

Millega seletada sarnast alkoholi mõju tripperi haiguse käigu puhul?

Sissejoodud alkoholist põleb kaugelt suurem osa organismis ära, muutub soojuseks. Ainult väikene osa — *A t w a t e r'*i ja *B e n e d i k t'*i järele — 1—2% eemaldatakse kehast neerude, kopsude ja naha kaudu. (Poulson 1). (Krakovi (II) järele on see 5—10%).

Et tuntav osa alkoholist kopsude ja naha läbi kehast lahkub, teab küll igaüks harilikust elust, sest joodikud lõhnavad hinge õhu poolest väga viina järele. Nii jääks koguni väikene hulk sissejoodud alkoholist järele, mis neerude kaudu kusega kehast eemaldatakse.

Alkoholi halb mõju tripperi peale võib tulla kahest seisust kohast: 1) Kas mõjub alkohol kuse seest haigete limanahkade peale või 2) mõjub ta vere kaudu sügavalt kudede seest. Mõlemal võimalusel on aga mõju ühesugune: üldine protsessi halvenemine — nagu põletiku suurenemine, mäda-voolu ilmumine jne.

Alkoholi ülalmainitud mõju selgitamiseks puuduvad kindlad teaduslised katsed.

Kui oletuste ja arvamistega asja selgitada katsuda, siis näib küll, et alkoholi halb mõju tripperi puhul tuleb vere kaudu mõjumisest. Sellepoolselt räägivad järgmised asjaolud.

Esiteks, on kuse kaudu väljaminev alkoholi hulk niivõrd väikene, et alkohol kui võrdlemisi vähe kehaliselt äritav aine, võrreldes teiste tripperi arstirohtudega, kuse kaudu mitte ei suudaks niivõrd suurt äritust esile kutsuda, mis harilikult juba vähesegi joomise puhul tripperi juures näeme.

Teiseks, kuigi oletada, et alkohol äritab kuse sees olles haigeid tripperi limanahku, siis on see ometi ainult üürikene aeg, kus peaaegselt vee-laskmisel alkohol haige kohaga kokku puutub.

Kolmandaks, kui oletada, et alkoholi väikesed osad pärast veelaskmist kusega haigete kohtade peale jäävad, siis on need ainult üksikud tilgad ja needki kohad uhutakse arstimise ajal pärast kusemist tihti mitu korda minuti kestva arstiliste pritsimistega üle, mis alkoholi mõju vähendama peaks.

Nii näeme, et seegi väikene osake alkoholi, mis kuse kaudu haigete ilanahkade peale mõjuda võiks, mitmesuguste asjaolude tõttu oma võimalikku jõudu ei suuda täielikult avaldada. Seetõttu peaks kohalik, kuse sees mööda minev alkoholi mõju tripperi juures küll väga väikene olema, kui ta üldse sel viisil kuidagi mõjub.

Hoopis selgema ettekujutuse saame aga alkoholi mõjust tripperi peale, kui ette kujutame tema mõjumist väikeste veresoonte kaudu, mis kudede seest kuni kusetoru haigete limanahkadeni tungivad, pealmiste välislimanaha üksikute rakkudeni läbiimbumise teel alkoholiga segatud vedelikke läkitades. Sel viisil on haiged ilanaha kohad tundide kestel järelejätmata alkoholi mõju all, mis tee füsioloogilisest seisukohast on lihtne ja arusa-

dav. Ainult vere kaudu mõjumine seletab meile alkoholi suure mõju tagajärgi tripperi käigu peale, sest sel teel suudab väikenegi alkoholi hulk suurt mõju avaldada, kuna ta mitu tundi ja veel enam järgimööda vahetpidamata mõjub, mis kuse kaudu mitte võimalik ei ole.

Luesi puhul, mille haiguse käik on pikaajaline, saab alkohol mõjuda ainult verde imbumise teel, sest see haigus on üle kogu keha laiali.

Siin pole alkoholi mõju nii selge ja silmnähtav nagu tripperi puhul. Kuid, et ta mõjub, see on kindel, sest lues on pikaajaline ja kuriloomuline haigus, mis kogu inimese vastupaneku võimet tarvitab, kui tahetakse terveks saada. Teisest küljest on aga teada, et alkohol organismi vastupaneku võimet üldiselt vähendab, kuna ta kehategevuses ellu kutsub korratusi.

Tõsi, on teaduslikka töid ja katseid (Maragliano, Cervino, Fraenkel, vaata Kravkol 11), mis tõendavad, et väikesed alkoholi hulgad on, näit., tiisikuse juures kasulikud. Samuti olla see teiste külgehakkavate haiguste puhul, sest alkohol aitavat kehas kaitseaineid väljatöötada. Kuid sellevastu räägivad teiste teadlaste teosed (Goldberg, Frommsdorff-Kravkoli järele).

Alkohol on mõnes suhtes organismile tõesti kasulik, nagu iga teinegi arstirohi. Kuid, nii nagu teisedki arstirohud — mõjub ta lõpuks halvasti, kui end liiga palju mürgitakse. Pealegi tuleb ju siin küsimus — kas hädus ka halvad küljed üle kaalub? Sest kui alkoholi tarvitamist pikaajaliselt soovitada, siis peame ju ka arvesse võtma alkoholi mõju kõiki külgi ja need annavad tervislises suhtes eitava otsuse.

Luesi puhul tuleb arvesse veel üks iseäraline asjalugu.



Nagu teada, on alkohol kõige pealt närvi-  
mürk. Pikaajalisel tarvitamisel ilmuvad närvi-  
häired<sup>1)</sup> iseäranis selgelt esile. Ilmub käte väri-  
semine, mõningad halvatused, korratud liigutused  
jne. Suur peaaegu tegevus halvatakse — mõttekäigu  
elavus ja paindumus kannatab, mälu väheneb jne.

Luesil on aga samuti omadus sellesama koha  
peale mõjuda, kui alkoholgi — see on närvi-  
kava peale. See on märgatav juba haiguse algu-  
ses. Üks osa (4% ja enam — Riecke 10) kannatavad ainult närviluesi all, kuna muud välised tun-  
nismärgid täitsa puududa võivad — need haigused  
on n. n. selgroo-üdi tiisikus ja edenev  
halvatus.

Et luesil omadus on seal välja lüüa ja selles  
organis kõige enam ilmuda, mis kõige enam äri-  
tuste all kannatab ja kõige vähem suudab vastu  
panna — siis on väga loomulik, et alkoholi halb  
mõju närvikava peale närvikava luesile teed val-  
mistab, inimesi hullumaja poole tüürides (Four-  
nier, Rosenfeld — Paldrocki järele 7).

Peale mõju närvikava peale on alkoholil sii-  
filisel veel ühtlane mõju maksa suhtes.

Statistika järele on  $\frac{3}{4}$  maksa kortsumiste juhtumistel pikaajaline alkoholism põhjuseks. Teisest küljest ei kutsu iga alkoholi tarvitamine inimeste juures mitte maksa kortsumist esile (Simmonds, Klopstock, Kern — Kaufmani järele 16). Järjekult alkoholi tarvitamine võib ainult siis maksa peale mõjuda, kus juuakse teda suurtes hul-  
kades ja korralikult. Et selle kohta on väga palju statistilist materjali olemas — siis peaksime uskuma, et selles, vähemalt osagi, tõtt peaks olema.

---

<sup>1)</sup> Närvi häired, Häire — korratud mingisuguses tegevuses.

Siifilisel, nagu eelpool üteldud, on omadus seal välja lüüa, kus keha liige on äritud ehk haiges seisukorras. See aitabki omalt poolt kaasa, et alkoholi joomisel lues (siifilis) võib kergesti maksas pesitsema hakata, mis organ temale nii kui nii on peale välisnaha, närvikava ja veresoonte armamaks seisupaigaks. Maksas võib siifilis nagu alkoholgi kortsumist põhjustada, olgugi, et ta seda võrdlemisi harva teeb. Peale üldise kortsumise võivad maksas aga ka kuritõbe mädanikud (gummad) tekkida ühes maksa koe rasvanemisenähtustega (Finger, 15).

Peale närvikava ja maksa, on sisemistest organitest veel veresooned siifilise armaks pesitsemiskohtades, kutsudes nende seintes põletiku nähtusi ja sidekoe kasvamist esile, mis veresoonte rebenemisele võib viia. Teiselt poolt on aga veresoonte lubjanemise üks põhjustest teiste paljude seas ka krooniline alkoholism. Seepärast võime ka uskuda, et ka siin alkohol siifilise veresoonte rikkumisel kaasa aitab.

Nagu nägime, on alkoholismi ja tähtsamate suguhaiguste käigu ja arenemise vahel suur ja sügav side, mispuhul iga inimene end alkoholi eest hoida püüdku, kuna keegi praegusel ajal kindel ei või olla, et ta ilmaski suguhaigust ei saa, sest, et need on laiali lagunenud kõikides rahvakihtides ja ka viisakas seltskonnas, ja et need ka mittesugulisel teel võivad laialilaguneda.

## 5. Alkoholi mõju järeltuleva soo peale pärivuse kaudu suguhaiguste puhul.

Alkoholi mõju ei lõpe mitte üksi eelpool toodud andmetega suguhaiguste suhtes, vaid meil on selle küsimuse puhul veel tähtis peatükk nimetamata ja nimelt alkoholi mõju suguhaiguste puhul järeltuleva soo peale. Käesolev mõju koosneb kahest tegurist — alkoholi ja suguhaiguste mõjust.

Juba sellega, et alkohol nõrgendab inimkeha üldse, inimest tihti sunnib korratult elama ja anduma igasugu kahjulikkudele lõbudele — mõjub alkohol ka kaudselt kaasa järeltuleva soo tervise mõttes. Iseäranis käib see emade kohta, kes raskejalgsuse ajal teatavasti peavad väga korralikult elama. Vastasel korral kannatab emaihus arenev laps igasugu hädaohtude all. Neid hädaohte võimaldab aga joomine suurel määral. Mainime neid siin lühidalt: emade verevaesus, närvilikkus, laste enneaegne sündimine ja vigastused mõistmatute liigutuste (tantsu), suguliste läbikäimiste jne. tagajärjel, imetamise võime vähenemine j. m. (Bunge, 17). (Agnes Blumi (18) andmed ei vasta imetamise suhtes mitte Bunge omadelle, vaid räägivad vastu, nii, et see küsimus lõpulikult pole lahendud.)

Sellesarnane alkoholi mõju järeltuleva soo suhtes oleks enam-vähem kaudne, kuid väga tähtis. On olemas aga veel tähtsam mõju — see on, alkoholi otsekohene osa sugurakkude ja järeltuleva soo peale.



Alkoholil kui keemilisel ainel on teaduslikkude katsete ja tähelepanekute järele suur isesugune mõju sugurakkude koosseisu peale, mida Forel (5) blastofooriks nimetab.

Praegusel ajal arvatakse nimelt, et sugurakud — mehe seemneniidikised ja naisterahva munarakud — on kõigi nende omaduste kandjad, mis vanemad oma lastele pärandavad, nagu näolaad, juuste värv, keha vormid jne. Nii kujutakse ette, et iga elulise omaduse ja tunnuse jaoks on meie seemnerakukestes vastavad imeväikesed osakesed (determinandid), milledest inimese arenedes kõik tema vormid ja sisemised ning välised omadused olenevad.

Alkoholil arvatakse teaduslikkude katsete tagajärjel sarnane mõju olevat, et ta neid ülalmainitud seemnerakkude pärandavaid osakesi rikub, vigastab või halvendab. Seda nimetabki Forel blastofooriaks.

Peale alkoholi on ka veel teisi mürke ja mõjusid, mis seemnerakke sarnaselt rikuvad, kuid alkohol mängib siin oma laialdase tarvitamise tõttu muidugi kõige suuremat osa.

Teaduslikud andmed selle kohta kõnelevad järgmist: 1% alkoholi tagajärel saab meritähtede loode edenemine takistud, 2% kõvaduses ilmuvad väär-sünnitused, 4% kõvadusel jääb igasugune edenemine seisma. Järeltulejad alkoholiga äraharjutatud koertest surid kas kohe peale sündimist ehk olid langetõbised, vähearenenud ja rumalad (prof. Dr. Hodge).

9000 lollist lapsest Schweitsis olid suurem jagu idustud viinamarja korjamise ja suurte pidustuste

ajal. „Iga tilk alkoholi idustajate juures tähendab tilka rumalust laste juures“ (B e z z o l a). (Eelmised andmed on tsiteeritud W u l f f e n i (21) järele.)

Stockard (W e i s b a c h 12) on teinud 12 aasta jooksul meresigade kasvatuse katseid, andes esimesele põlvele alkoholi aurusi igapäev kuni mürgitusnähtusteni sissehingata. Terveid loomi alkoholiseerituteaga sugutades ilmus nähtus, et surevus järeltulevate põlvede puhul suurenes, sellevastu aga ellujäänud väga vastupidavad olid. Sigivus vähenes üksikute tubliduse arvel, mis arvatavasti sellega seletatav, et kõik nõrgemad alkoholi mõjul välja surevad.

D e m m e (13) järele kes uuris joodikute perekondi, oli esimeses 6 perekonna grupis kokku 31 last. Kõigis perekondades oli pikaajaline alkoholi kurjasti tarvitamine isa ja vanaisa poolt, mõnes perekonnas aga veel enam põlvi tagasi.

Neist 31 lapsest: 8 last surid peale sündimist nõrkusesse.

7 last surid esimese kuu jooksul krampidesse.

3 last sündisid vigaselt.

3 last olid totrad.

2 last õppisid hilja ja halvasti kõnelema.

2 last olid kääbused.

3 last kannatasid langetõve all.

2 last ainult olid terved.

T e i n e r ü h m : 3 perekonda 20 lapsega. Siin oli ainult isade pikaajaline alkoholi tarvitamine.

Neist lastest: 4 — surid nõrkusse.  
 3 — surid krampidesse esimesel nädalal.  
 2 — olid totrad.  
 2 — olid rasked närvihaiged.  
 1 — oli kääbus.  
 1 — kannatas langetõve all.  
 7 — last olid terved.

Kokku 51 lapse seast olid ainult 9 tervet!

Ülaltoodud sarnaseid tõendusid võiks kirjandusest palju tuua (Laitinen ja rida teisi autoreid), kuid täpne jälgimine viiks meid teemast liiga palju kõrvale. Loodan, et alkoholi halb mõju päriusiliselt järeltuleva soo peale juba toodud näitustest ja materjalistki küllalt selge on.

Kogu alkoholi sugurakkude peale mõjumise küsimus on alles vähe teaduslikult oma põhjuste mõttes uuritud.<sup>1)</sup> Võib olla, on joomise puhul peale

---

<sup>1)</sup> Mitte niivõrd põhjustes pole uurimatu ala, vaid mõjumisviisis ja ulatuses. Et alkoholism esimese järeltulijate põlve peale halvasti mõjub, selles ei kahtle keegi. Kuidas see aga nii ütelda tehniliselt sünnib ja kas see mõju on ka järgmistele põlvedele jäädavalt pärandatav, või kaob ta järgmistes põlvedes, kui alkoholitarvitamine kõrvaldatud, selles on vaidlusküsimus. Dr. Agnes Bluhm kaldub omas XVII rahvusvahelisel karskuskongressil läinud suvel Kopenhaagenis sellele arvamisele, et üldiselt on alkoholil kindlasti ajutine halvav mõju esimese järeltulijate põlve peale, kuna küsimus selle kohta, kas see mõju kaugemale ulatab, vähemalt viiest põlvest läbi, nii et teda juba püsivaks päriuselemendiks võib lugeda — see küsimus olevat praegu lahtine, ja mõned üksikud andmed, näit. Dr.



alkoholi veel mõned kaasas käivad tegurid, mis järeltuleva soo peale mõju avaldavad. Võib ju olla, et see otsekohe alkohol ei olegi, mis nii mõjub! Kuid kui selles kahelda, siiski näeme sin imeliku kokkujuhtumist ja pealegi veel väga korrapäralist, nii et esialgu meil põhjust alkoholi mõju üle kahelda ei jää. Ainult k u i d a s , k u i p a l j u j a m i s a j a l t a mõjub, võib eestkätt teadusliselt täpsemalt kõne alla tulla.

Omades selge pildi alkoholi halvast mõjust järeltuleva soo puhul, astume nüüd suguhaiguste küsimusele veel lähemale.

Luesi haigus mõjub suguhaigustest kõige enam sugulise idustamise nähtuste peale.

Luesi haige lapse loode võib ema ihust juba esimestel kuudel väljaheidetud saada. See võib aga ka hiljemini juhtuda. Kui laps siiski loomulikul ajal sünnib, on ta enamasti haige ja elujõuetu, varsti hinge heites. Jääb tema elama, mis juhtub väga harva, siis ilmuvad haiguse nähtused mõned aastad hiljem, vahest koguni täisealiseks saamise ajal. Ainult imeharva võib siifilise haigetel terve laps sündida.

Lues on praegusel ajal haigus, mille vastu arsti-teadus hääde tagajärgedega võitleb. Kui aga alkohol ka omalt poolt tervist rikkuma hakkab, on raske asja parandada.

---

A. Kostitshi uurimuses näitavat selle poole, et alkoholil siiski ka jäädav pärivusmõju võivat olla. .

Inimkonnale oleks muidugi suureks õnneks, kui alkoholil jäädavat pärivusmõju kuigi palju ei oleks. Siis oleks loota, et alkoholi degeneratsioon kaoks nii pea, kui keeluseaduse ja intensiivse karskustööga joomisele lõpp tehtud.

V. Ernits.

Alkoholi mõju luesi puhul järeltuleva soo peale põhjeneb eeltoodud andmete järele selles, et nad mõlemad ühe ja sellesama asja — sugurakkude ja loode — peale mõjudes üksteist täiendavad. Mis üks tegemata jätab aitab teine kaasa, kuna üksikult nende vastu oleks kergem võidelda. Tuletame siin puhul veel meeles alkoholi kahju organismi peale üldse ja luesi käigu peale eraldi, siis saab meile alkoholi pärivusline vahekord luesiga lõpulikult selgeks.

Tripperi puhul oleks alkoholi mõju pärivusliselt ainult kaudne. Nagu eelpool kõnelesime, halvendab alkohol tuntavalt tripperi käiku. See tõttu tungib haigus kergemini sügavale elundite sisse, muu seas ka seemne juhisse ja muna lissasse — meesterahvastel ja munajuhisse ning munasarja — naistele. Sellega on aga ka sigitusvõime kadunud, kui suguosade põletik mõlemapoolne (pahema ja parema külgne) oli! On ammu tuntud tõsiasi, et tripper on lasteta abielu üks peapõhjustest. Sagedasti on tripper ka siis veel süüdi, kui abielus on üks ainus laps sündinud, teisi aga ei sünni enam. Sel puhul on vahepeal üks või mõlemad abikaasad harilikult tripperi haiged olnud.

Viiks meid liiga kaugele, kui pikalt rääkida sellest, et tripperi haige ema last sünnitades haiguse pisielukaid lapsele silma kaasa andes teda pimedaks võib teha. Sest seisukohast peavad naised suguhaiguse arstimist alati tõsiselt võtma ja alkoholi joomist eemale hoidma.

Pehme shanker ei mängi järeltuleva soo küsimuses pea mingit osa.

## 6. Kokkuvõte.

1. Alkohol halvab inimese suure peaaegu tagasihoidvaid keskkooni ja takistab väsimuse ning valutunde tekkimist, mis tagajärjel inimene muutub elavaks, jutukaks, avalikuks ja kõigiga enam-vähem sõbralikuks. Sellega on seletatav n. n. „ergutav“ ja „elustav“ mõju.

2. Alkohol äritab sugutungi.

3. Sugutungi ärituse ja inimese tagasihoidlikkuse kadumise tõttu on joobnud inimene alluv kõige pealt oma sugutungile, mis teda kihutab üleliigsetele sugulistele läbielamistele, mis alkoholi joovastuse puhul toimetakse pahatihti ja harilikult kõlbliselt madalalt seisvate inimestega, kes suuremalt jaolt praegusel ajal suguhaigust põevad.

4. Et alkoholi ja sugutungi vahel on tihe side, mis neid ühendab praeguse aja halvaks lõbukultuuriks — siis on alkoholi kapital üldse ja eraettevõtjad avanud linnades j. m. rea kahtlasi avalikke ja salajasi lõbuasutusi, kus alkoholi kaasabil suguhaigused paratamata levivad.

5. Allakiskuva vahendina on alkohol suur tegur ka sugueluliste kuritööde toimesaatmisel, kus suguhaigused tihti edasi antakse.

6. Alkoholi joovastusel vältab suguline akt kauem kui harilikult, toimetakse tihti ettevaatamata ja isegi toorelt — selle tagajärjel võivad suguhaigused palju kergemini nakkutada ega suudeta enne



ega pärast sugulist akti suguhaiguste vastaseid kaitseabinõusid küllalt otstarbekohaselt tarvitada.

7. Alkohol kiirendab tripperihaiguse käiku, halvendab haigust ja takistab sellega tema paranemist, mõjudes arvatavasti vere kaudu.

8. Siifilise puhul valmistab alkohol teed kõigepealt närvikava, maksa ja veresoonte haigenemisele, peale selle veel keha vastupanu haigusele üldiselt nõrgendades.

9. Sellega, et alkohol suguhaiguste käiku halvendab, tervistumist takistab ja suguloode peale kahjulikult mõjub — aitab tema tuntavalt kaasa suguhaiguste halva mõju suurendamiseks järeltuleva soo saamise ja selle tervise suhtes.

## Lõppsõna.

Alkohol, lues ja tripper on kolm lahutamata sõpra, kes üksteist alatasa toetavad, ergutavad ja aitavad. Hakkab üks nõrkema, tuleb teine appi. Ilma alkoholita poleks mõeldav suguhaigustele soodsa pinna valmimine, ümbruse ja olude soetamine, kus tuhandepääne madu — lues ja kihvtine lill — tripper iseäranis meie noori rahvaliikmeid meelitavad. Alkoholi uimastuse korral on nende mõju täielik. Ilma temata oleks suur osa suguhai-guste vägevusest ja hädaohtlikkusest kadunud!

Eesti emad ja isad, Eesti noored, kes teie ellu astute, elurõõmsad neiud ja nooredmehed — mõelge nende tagajärgede peale, mis toob alkoholi uimastus k a u d s e l t. Otsekohe ei märka terve inimene alkoholi halba mõju. Kuid olgu taevast temale armuline, kui ei suudeta alkoholi isegi kui k a u d s e t halbtust võtta, temast arusaada ja teda osaltki võita, vaid muututakse, olgugi ajutiselt, tema täieliseks orjaks! Siis viib see inimest terve elurõõmsa nooruse ja ilusa armastuse juurest loomaliku himu ja kire radadele, mürgitud lõbu õhkkonda ja halva elumaitsmise kultuurile. Terve ja loomulik lõbu on hää — kuid seda kahjulikum on halb ja mürgine alkoholi ja suguelu lõbukultuur!

Ja kahjuks on see praeguse ajajärgu üks kurbadest tunnustest!

Kel tuksub rinnab terve süda ja kelles valitseb kindel vaim — need algavad võitlust meie aja suu-

rimate pahedega. Meie oleme vast kõik enam-  
vähem rikutud — kuid, loodame, et tulevad põlved  
saavad vast olema paremad, sest varustud teaduse  
andmetega, kasvatuspõhimõtete uuemate võtetega,  
kõigi kultuuriliste abinõude ja jõududega ning elu-  
tundmise kogemustega, ise loobudes pahedest, —  
algame kasvatama uut põlve!

Sest meie ees seisab küsimus Eestis:

Kas olla või mitte olla!



## Tarvitud kirjandus.

1. E. Poulsson. Lehrbuch der Pharmakologie. 1920. V. Aufl.
2. E. Wulffen. Der Sexualverbrecher.
3. A. Moll. Handbuch der Sexualwissenschaften. 2. Aufl. 1921.
4. F. Bloch. Половая жизнь нашего времени. 6 изд. 1910.
5. A. Forel. Половой вопросъ.
6. J. Vilms. Suguhaigused ja nendest hoidmine. 1921.
7. A. Paldrock. Ajakiri „Agu“ nr. 31—32. 1923.
8. A. Paldrock. Ein Beitrag zur Statistik der Geschlechtskrankheiten in Dorpat 1921.
9. W. Ewald. Soziale Medizin 1914.
10. Riecke. Lehrbuch der Haut u. Geschlechtskrankheiten 1920.
11. Kravkol.
12. Weisbach. Klinische Wochenschrift. Nr. 42, 1923.
13. Demme. Über d. Einfluss d. Alkohols auf den Organis. d. Kindes 1891.
14. A. Grotjahn. Soziale Pathologie.
15. Finger. Половые болѣзни 1915.
16. Kaufmann. Lehrbuch der Speziellen pathologischen Anatomie. 1922.
17. Bunge. Die Zunehmende Unfähigkeit der Frauen ihre Kinder zu stillen. 1907.
18. A. Bluhm. Die Stillungsnot etc. Zeitschr f. soz. Med. 1908, Bnd. 3.
19. Eesti keeles „Tervis“.

A-  
5003

102 018 6